

TÖRTÉNETI LAPOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi iroda: Lyceumi nyomda Kolozsvárt. — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nagypiacz.

Tartalom: Idősbb Czegei Wass György naplója (IX-ik közlemény). — Az 1655-iki pozsonyi országgyűlés történetéhez. (III. közlemény.) Közli Szilágyi Sándor. — Kossuth Lajos néhány eredeti levele br. Wesselényi Miklóshoz. (II. közlemény.) Közli Jakab Elek. — Petőfi Sándor a magyar irodalomban. (VIII. közlemény.) Szinnyi Józseftől. — Údvarhely mult századi monographiájához. (II. közlemény.) Közli K. Papp Miklós. — Egy hires röpirat ezelőtt 40 évvel. (I. közlemény.) — Deák Ferencz levelei br. Wesselényi Miklóshoz. (V. közlemény.) — Kölcsey Antonina levelei br. Wesselényi Miklóshoz. — Széchenyi István levele br. Wesselényi Miklóshoz. — Egy magyar diplomata levelezése bécsi fogságából neje- és fiával. (III. közlemény.) Közli K. Papp Miklós.

volt minden felől az Hostátokban, hogy még egy kemény szívü pogány is keserúségre indult volna, ha látta volna. Ki sirva elégett házának fedeleit szedte össze, ki még a tüztől megmaradt házának fedelét hányta, szerte rontotta, ki nagy sirva keseregve oldalfelt nézte hogy az német is házát s kertjít rontja s hordja s maga féle értéket ki ezekre nézve még a sok tűz között megmaradt házát egészben sirva keseregve rontja s hordja vesztegeti.

13. April. Délben 2 s három óra között ujjabban meggyujtották Monostor felől való Hostátot és nagy szél lévén nagyobbára mind elégett, de az ki megmaradt volt is estve ismét meggyujtották; renddel és össze égettek úgy hogy 10 vagy 12 ház alig maradt meg, sőt a házaknak fedeleket elhányván az olyanokban is sok megégett, azon éjjel ujjabban is Hidelvét is meggyujtván harmada alig maradt meg, de már azoknak is fedeleket elhányták, soknak derekait is elhányták s tüzesen kihordották.

Eodem. Itt való buzgó s áhitatos lelkű Csepregi Mihály nevű Praedicátornak hosszas betegsége után délben egy órakor megholt, kinek halálán nem keveset szomorkodtanak.

14. April. Az mely rabot kibocsátottunk volt Gombkötőék szabadulásokra visszajött más egy görgényi rabbal együtt Gombkötőék már szabadon lévén minthogy közinkbe is küttek Commendans Uramnak és nékem leveleket hozta Csáki László, Koss Mihály és egy Venceslaus nevű Kapitányoktól.

15. Az görgényi rabot visszabocsátottuk Bonczidára egy kis memoriálával hogy el ne felejtsem az mi rabunkot itt hagytuk.

16. April. Küldött az város Bonczidára Commendans Uram hírével Csáki Uramhoz

IDŐSBB CZEGEI WASS GYÖRGY NAPLÓJA.

I. Jan. 1704— 31. Oct. 1705.

1704.

(Folytatás.)

prilis 11. Éjczaka 10. s 11. óra között Hidelvének is a Kert szőlők felől való részét vagy külső végét meggyujtván, nagy szél is lévén nagy része elégett, kivált a Szamos mellett való része a Dézma csúrral együtt, ezt látván a városiak minden felől az még maradt Hostátoknak fedeleket lehányták s kerteket bevonták, hogy inkább megmaradhatna a ki még megvan.

12. April. Rettenetes romlás, pusztítás

egy hostáti embert hogy az szőlőket engedjék meg miveltenni.

17. Mutogatták magokat a Cruczok, de semmi kárt nem tettek.

Eodem temettük el a szegény Csepregi Uramat a templom kollegium felől való porticussábau az ajtón túl az kollegium tékája felől.

Eodem ettek ebédet Csáky Uramnál Mikes Mihály és Száva Mihály Uramék. Háromszéken magok a székelyek fogták el ő Kegyelmeiket és már most Rákóczi Uramhoz viszik.

18. April. Az itt való Cruczok közül felesen takaradtak ki Bonczidára az Urokhöz.

19. April. Jött vissza Csáky Uraméktól az város embere, izenvén Csáki Uramék hogy míg válaszok jó Rákóczi Uramtól, megengedik hogy asszonyember és leány mivelje a szőlőket, de férjfinak nem engedik, erősen condesendált volna Csáky Uram (mint az ember mondja) ha Koss Mihály nem keménykedett volna, mondván hogy a pogány sem tiltaná meg a szőlő miveltetést, inkább maga Rákóczi Uramhoz megyen felőlle. Ugyanezen ember hozta hogy ugy hallotta volna hogy Fejérvárt, Szászsebest, Megyest megvették volna a Cruczok, hogy Szebent is körül fogták volna mint minket és az egész székelység melléjük felállt volna, Marus Vásárhely is meghódolt volna nékiek.

Eodem a tanácsban lévő vácántiák expleálását már egy néhány izben bizonyos időtől fogván sollicitálván a nemes város, kiket constituáltam légyen a tanácsnak és az Centumpatereknek felküldtem, melyről mind az város kévanságát mint azokra való magam resolutioimat írásban tétetvén ide béirattam:

A Méltóságos Urhoz Kolosvár városának substitutus mostani tekintetes Kapitányához azon városbeli Centumviratusnak alázasos instantiája.

Tekintetes Ur! Tudhatja mennyi fogatkozás legyen a Nemes Tanácsban, kivált a mostani nyomorult időben, az Unitáriusok részéről hárman kihalván, ugy mint: Rajner Uram, Huszár Mihály és Árkosi István Uramék, Reformatus Uramék is egy héjjával vagynak a Tanácsban, vagynak betegek is, kihez képest becsületes követink által re-

quirályán Uram Kegyelmedet, tetszett Uram Kegyelmednek hogy ne verbaliter, hanem írás által menjen bé kivánságunk és a szerént foljon a dolog. Minthogy azért mostan méltóságos Gubernator Urunkhoz ő Nagyságához nem recurálhatunk e béli fogyatkozásunknak orvoslására, hogy orvosoltassék dolga ebben is a szegény városnak a Tanácsnak helyreállításával.

Instalunk Méltóságos Uram Kegyelmednek, a megholtaknak helyben való suppleálásában a nemes Tanácsnak succursussát megmutatni méltoztassék Uram Kegyelmed.

M. U. K. K. K. p.

Replica. Anno 1704. Die 29-a Martii.

Nemes Tanács 'és Centum-Viratus!

Kegyelmetek írásban hozzám felküldött kévanságát megértettem, melynek continentiája szerént a mi a Reformata részről való suppleálását illeti, ebben nagy difficultas nem lehet, mert a Rác Uram restitutioja eddig is csak abban haladott míg Vizaknai Urammal való dolgát complánálhatja, már pedig ő Kegyelmeik az öszveegyezés utján lévén remélem megegyeznek, s Rác István uram is az Assessoratusban való székre ülésével a Reformata részről való defectust helyben hozza. A mi az Unitaria részről decedált Assessorok suppleálását nézi, én abban méltóságos Gubernator Uram praejudiciumával nem conveniálhatok, hogy efféle dolgoknak ő Nagysága hire nélkül való elkövetésével se engemet se Kegyelmeteket jövődöben ne okozhasson ő Nagysága azt az Authoritást ő Nagysága számára conserválnom kell, reméllem mindazonáltal nem sokára adatik alkalmatosság, mely által mind én mind Kegyelmetek azon fogatkozásról tudosíthatjuk és valami fog ő Nagyságának tetszeni az menjen véghez, addig pedig in causis et momentosis gravioribus az Exactorokat admittálhatják Kegyelmetek, mind azért hogy most az Exactoria és Divisiobeli dolgoktól hozzá érkeznek, mind pedig Kegyelmetek is ex ordine consveto ő Kegyelmeik között szokott Assessorokat candidálni, így ezen fogatkozás is sopialodhatik.

Noha Kegyelmetek az írásban az notarius dolgáról semmi emlékezetet nem tettek, de mivel verbalis relatiojából értettem azt is

Ordinarius Notarius Uram én hiremmel is substituálhatja Jóó Mihály Uramat míg a Notariusság is az Assessoratusbeli fogyatkozással suo modo et tempore helyben állíthatatik, ezek szerént a Kegyelmetektől praetendált fogyatkozások in interim sopiálodhatnak és Kegyelmetek is ez nehéz időben és Kegyelmetek is a dolgot elégséges számmal fojtathatja, melyre az Isten Kegyelmeteket segélje kívánom! én is tehetségem szerént in omnibus legitimus jó szívvvel succurralok.

A Tekintetes Nemzetes Urhoz Wass György Urához, mint substitutus Kapitánnyához Kolosvár várossa Centum viratussa instantiájának iterata repraesentatiója.

Azt valósággal tudjuk a mostani Coniuncturák miatt terhes bajoskodási minden nap nagy mértékben Kegyelmednek vannak, de mivel Isten bennünket büneinkért ennyire meglátogatott, hogy jöllehet a nemes Tanácsnak feles számmal lett vacantiája iránt való supplementum felől méltóságos Gubernator Urunkat ő nagyságát iteraris alázatos instantiánk által megtalálni igyekeztünk, mindazon által a passusok mindenfelől praecusáltatván mind eddig is úgy tanultuk ki ez materia eránt ő Nagyságához tudositatásunk nem lehetett, mely miatt nem kevés kárral dolgoinknak folytatását tapasztaltuk, hogy azért az ő Felsege dolga is morát annál inkább defectust ne patialjon, szegény városunk is jobban conserválodhassék, valami non putáram is bennünket ne kövessen, nagy bizodalommal, mint fő Kapitányunkat Kegyelmedet instáljuk, mivel mostani terhes dolgoknak folytatására Isten után Kegyelmed constituáltatott, és a mi ítéletünk szerént fogyatkozás nélkül való folytatását azokban Kegyelmednek tapasztaltuk, így továbbra is mint az ő felsege szolgálatja is jobban foljon és mehessen végben, mi töllünk is kéntelenítettő szükség miatt következhető búsitásoktól is szabadulhasson, elemben pedig a vacantia miatt réánk követkehető gonosz consequentia is (mely csak már is füleinkben jött) írásban tenni nem akartuk, jobban eltávoztathassék az mint hogy egyéb nagyobb dolgok végbe vitelinek folytatására authoratus lévén Kegyelmed, méltotassék azon fávörát hozzánk mutatni atyai Kegyelmed assistentiája által, hadd az nemes

Tanácsban két vacantiák suppleáltassanak, hogy mi miattunk Kegyelmed is ne busittasék, a mi nagyobb az ő Felsege szolgálatja is káros fogyatkozás nélkül hadd jobban mehessen végben, melyet hogy Méltóságos Gubernator Urunk ő Nagysága is jövendőben sem fog contravertálni, assecuráljuk Uram Kegyelmedet rolla, mivel eddig is ha csak egy vacantia esett is a Senatusban és azt csak egy alázatos levelünkkel remonstraltuk is ő nagyságának, méltóztatott annuálni ő nagysága és a defectus supleálását megengedte, annál inkább most ennyi vacantiában (ha szintén leveleink meg nem vitethetnek is) hogy ő nagysága nem difficultálja ad rationes praemissas semmit nem kételkedünk benne, substitutus Assesorok pedig nem lévén hütösök a székhez in iudicis nem voxolhatnak, ha szintén a nemes városnak hites divisoris és számvetői volnának is, mert a város constitutio és eddig való usussa és praxissa is azt meg nem engedik, nem is volt soha mert semmi példa nem mutatja. — A mi pediglen a Notarius dolgát illeti, ha az vacantia a mostani Notariusokból suppleáltatik (az eddig való rendi szerént) mint példa erre idvezült Járai Sámuel, Bihari István és Rátz István Uraimék; könnyen megigazodik annak utánna magunk között is; ezt Méltóságos Gubernator Urunk ő nagysága is nem contravertálta, hanem ránk bizta.

Hogy peniglen capax subjectumokat tegyen bé a Méltóságos ur, alázatosan kérjük; mert ha valaha megkivántatott, megkivántatik az mostani időben, hogy az Assessor activus ember légyen.

Isten is Uram Kegyelmedet ez iránt hozzánk mutatandó javaiért megáldja, mi is mind Kegyelmednek és szerelmesinek és posteritasinknak is dicséretes például fenn hagyni el nem mulatjuk.

K. J. V. V.

(Folyt. köv.)

Az 1655-iki pozsonyi ORSZÁGGYÜLÉS TÖRTÉNETÉHEZ

Közl: Szilágyi Sándor.

1655. Apr. 9.

VII.

Kegyelmes asszonyom!

Az nagyságod méltóságos levelére, hogy választot nem adhattam azon postától az okon történt, hogy az innep előtt való hétben megszünvén az itt való munka, házámhoz fordultam volt, mivel azonkívül is látván hogy az nagyságtok több követei az gyűlés kezdetin itten nem lehetnek, én ugyan napján itt voltam, és hat hétig beérkezvén osztán ő kegyelmekkel együtt mind itt voltam. Nagyságotól alázatosan azaránt bocsánatot várok.

Im az innep után is semmiképen el nem mehetünk, megakadván az Religio dolgán, magánosan kelle az gravaminákat ő felségének beadnunk, az melyekre még most sincsen válaszunk, itten oly hírek kezdenek folyni, hogy Lupul kibocsáttatott volna az fogságból. Ugy gondolván hogy abban volna valami, urunknak is volna hire benne. Talán csak arra való lehet az, hogy az itt való dolgok könnyebben folyhassanak számokra.

Kivánatos egészségben éltesse az úr Isten nagyságodat. Posony 9. aprilis 1655.

Nagyságodnak

alázatos szolgálja

BERÉNYI GYÖRGY S. K.

Külczim: Az én kegyelmes asszonyomnak, az méltóságos idősbik erdélyi fejedelem asszonynak ő nagyságának. (P. H.)

(Eredetije a m. k. kam. levéltárban.)

1655. Aprilis 13.

VIII.

Kegyelmes asszonyom.

Gróff uram ő nagysága izent mai napon, irjak nagyságodnak nagyságodnál levő restantia pénz felől, szüksége lévén reá; talán valami jószág vásárlás is lenne előtte, nagyságod adatná meg azon pinzit ő nagyságának. Én jóllehet megizentem ő nagyságának, nagyságod tovább nem tartja azt az pénzt magánál, megadja; minap is meglőtt volna, ha Patakon lőtt volna nagyságod.

Értvin azért nagyságod akaratját ő nagyságának, ne vessen ő nagysága is nagyságodra, kellete kíván (sic) az mikor hasznát vehetné az pinznek, maga is gondat viselhetvén reá, ne tartsa meg ő nagyságátul nagyságod, adassa meg azon restantia pénzt, quietantiát vivin el a küldendő plenipotentárius szolgálitul, hogy nagyságod immár mindenestől contentálta, nem maradott semmije ő nagyságának nagyságodnál.

Éltesse isten stb. Posonban 13. Aprilis Anno 1655.

Nagyságodnak alázatos szolgálja

KLOBUSICZKI ANDRÁS M. P.

Külczim: Celsissimae Principissae Dnae Dnae Susannae Lorántffi stb.

(Eredetije a m. k. kam. levéltárban.)

1655 Máj. 3.

IX.

Szolgálók és istentől minden üdvösséges jókat stb. kívánok stb. megadatni. Szarvas István által 16. Aprilis Kassáról irott levelét, 29. ejusdem Aprilis és Baxai Nagy András uram által irottat peng tegnap ebéd előtt vettem kegyelmeteknek s az Nagy András uram hozta levélre ugyan maga által akarván kegyelmednek rescribálnom, mostan Szarvast nem kívánván nagy drága pénzen vött abrakomon, szénámon lovait s magát peng drága pénzemben álló asztalomon itt fenn mulattatnom; levelemmel akarám, együtt Bodó István öcsémmel kegyelmetekhez vissza bocsátanom. Vallásunkon levő tanítók között emergált alkalmatlan tűz-zavart és dissensiót szomoruvan értém, annál inkább, hogy az úr isten nemcsak a pontificiusok által, hanem magunk tanítóinknak dissensiójok által is sanyargatja ecclesiáját a mi bűneinkért; bátor magunk között egyesek volnánk is, elég ellenkezőink volnának, kikkel kellene digladiálkodnunk; ha elménk volna hozzá; óh, istennek látható ostorozása rajtunk, nem elég, hogy már a Tátrán túl édes hazánkban a bárány köntösében öltözött farkasok Késmárkra, szepesi káptalanban, Kassára, Mislére, Homonnára, Ungvárra, Károlyban beférkeztenek, hanem az egymással való igyenetlenkedés közben ezentúl más helyekre is becúsúznak-másznak. Jelei ennek megvannak,

mert már öt egész hete mulék, hogy az religiorul való gravameneken sem tudunk megalkudni. Az religióban való bántódásokról sem articulariter nem akarnak cautiót tenni, sem satisfactiót, sőt még csak a régi articulusokat is confirmálni. Egy szóval olyat feszegetnek, hogy az gyűlés után mindjárt reformatióhoz akarnának fogni, mely ha hertelen a mi földünkre nem penetrál is, itt fenn a Duna két felén szándékjokban elébb menvén, ogyan oda is elterjed azután, lássák a jó presbyterianus uraim osztán, miként állatják meg. Itt fenn már megtörtént, hogy az prédikátor az antichristus ellen prédikálván, megfogták, sententiázták, fejét vötték; a scholamestert csaknem megkövezték, ha el nem vehette volna magát; prédikátorokat házából kiszalasztónak, házanépét éktelenítik; auditoriumoknak, parochiáknak, scholáknak ajtait consputálják, ocsmányítják, talám az nehéz még a mieinknek, hogy afféle rút ocsmányságok oda nem penetráltak. Lássák a jó uraim, de nem látok senkit közülünk, hogy ez rút independentismust spargáló presbyterianusoknak valaki patrocínáljon. — Ezt kegyelmed bizvást Czeglédi uramnak is megmondhatja, én szómmal salutálván. Attól félek, hogy ez nyughatatlan versengő és magok elméjén járó s abban bízakodó neotericusok ezt az mi isteni dicsőség terjesztésében buzgó kegyelmes fejedelem-asszonyunkat is valami alkalmatlanságban ne hozzák, kitől isten oltalmazza ő nagyságát etc.

Szarvas István a miért felfáradott, értem. Az kassai házról Kassán, és szántai szőlőről otthon kell végezni; armalist ha a barátom akar, pénzzel forgolódjék, mert innen bizony ki nem sül; az én erszényemhez sem ő, se más ne bizzék, mert nem tudom én e végetlen gyűléséges gyűlés meddig tart, megkeményedtenek minden felől az emberek; ha isten meg nem lágyítja a kemény sziveket, nem tudom én, ha aratásra is mehetünk-e haza; énnekem itt fenn feles szolgám, lovam vagyon; magam öreg ember lévén, nem tudom, isten mit bocsát rám, senki barátságáért, tekintetiért nem szorithatom magamot két s három forintra.

Bizonyomra irom, nem vásárlottam 15 tallér érot, abrakon, szénán és elődelen kívül,

s már is ötödfél száz itt fenn való forintomban alig vagyon 20 tallérom; mert csak asztalomot is jó, ha napjában 3 forinttal felérem; mi drága és szűk hely ez uram; ne bizzék ide senki is, ha mit akar vásároltatni, pénzt küldjön.

Az gyűrőt elvöttem és leszen gondom elcserelésére, ha szerit tehetem. Kalapos süveget kéret kegyelmed, hiszem vagyon kegyelmednek s ha nem volna, Ternyén vagyon kettő is, mind magam s mind szegény édes öcsém süvege. Uram itt fenn egyébha a mely süveget 3 talléron vettünk; most 10 és 12 talléron vesszük; bizony mondom, sokkal jobb magyar süveget tudok Eperjesen egy forinton venni, mint itt fenn egy talléron, vagy két forinton is; mivel rosszdtak a mesteremberek, s eldrágódtak itt is, semmi szép és jó munkát nem találhatunk.

Irja kegyelmed, hogy valami vékony szerű, ibolyaszínű posztót vinnék, dolmánnak valót; meglehetne talám, ha találánánk; de a mely gránátot egyébha 5 talléron vettünk, most 8 talléron vesszük. Szép golyocsot pedig, kérdeje meg kegyelmed Czimmermann Sigmundot, vele is együtt kerestünk; de ugyan szépet nem találtunk; az ternyei len-vászon vagyon olyan, minemüt 30 forinton tartnak s nincsen pedig 18 singnél több benne; mind volna nekem affélére gondom, mikor pénzem volna, s olyat találhatnék, melyet én is szeretnék; de magam sem hinném, ha nem látánám, hogy valaha oly igen megszüküljön az jó és szép marha ide fel is, mint mostan. Bizony sokkal szebb és jobb posztót és selyemmarhát vásárlók én Eperjesen, melyet Danczkáról kihoznak, mint most itt Posonyban. Elroszódott uram, ide fel minden állapot s ezután mind rosszabb leszen az reformatio miatt, ha isten nem könyörül rajtunk.

A Szendrőben levő két török rabok felől régen irtam már ezelőtt kegyelmednek; talám megszerezhetnénk palatinus uramtól, ha ez mostani gyűléséges quaestio miá beszélhetnénk ő nagyságával; de mi haszon onnan kiserzeni, ha Boldogkőben nincs helye, mert Palochay Gábor uramot mióta feljöttünk is, egyszer sem láthattam, Dévinben lévén naponként csak részegeskedik és felénk sem jön.

Az végekben szökött jobbágyok dolgá-

ban meglássuk, mit tehetünk, isten azt adván értünk. Ezzel tartsa meg isten kegyelmeteket stb. Raptim Posony die 3 Maji Ao 1655.

Kegyelmed atyjafia bátyja

G. BARNA m. p.

Kivül ugyanazon irással: Ide az embereknek igen tetszenék s kiválképen prae-fectus és Zákány uraméknak, hogy a méltóságos fejedelemszonyt mostan kegyelmed menyem asszonnyal együtt gyakorta látogatná és officiositástokat mutatnátok ő nagyságához, talám nem ártanátok vele; hiszem a presbyteriumról ha szólna könnyű volna egy nem értelemmel megfelelni ő nagyságának.

A consensusnak csak irásáért is 12 ezüst tallért kérnek taxáján kívül. Makrancziak armalisa is még benn vagyon. 22 tallért fizetem már meg a taxájában, a mely deák írja.

Topolóban láttassa meg kegyelmed János deákot, gyermek lovakot, tinó binókot, vetéseket, réteket, és küldje meg leveletem.

Kormos sógor uramnak s az több atyafiaknak is ajánlom szolgálatomat, menyem-asszonnyal és gyermekeiteknek atyafiuságos szeretetemet és kérem, imádkozzanak érettem.

Szarvastól im egy keztyüt küldtem kegyelmednek, míg több lehet, viselje egészséggel kegyelmed.

Külczim: Generoso domino Francisco Barna de Melléthe etc. Dno Fratri charissimo. Kassa vagy Szakóly. Cito stb. Citisime stb.

(Eredetije a m. k. kam. levéltárban.)

KOSSUTH LAJOS NEHÁNY

EREDETI LEVELE

b. Wesselényi Miklóshoz.

Közli: Jakab Elek.

II.

Pest, Május 15. 1844.

Tisztelt barátom!

Én Pozsonyban valék a keresk. társaság organisatiója, s Bécsben annak megtudása végett, hogy a Hirlappal mikint vagyok. Nagy udvariassággal fogadtak ugyan; Metternich 2¹/₂ órát vesztegetett a velemi beszélgetésre, (ha ki azon discursust leirhatta volna!! minő emberek azok Barátom! minő ke-

vés hittel az erény, s character törhetlenség iránt, s a mellett minő könnyen hívőknek hisznek másokat, gondolván hogy a mézes szavak minden magyart elkábitanak! — hinned-e, hogy Metternich reformernek, sőt még a Centralisatio ellenségének is vallá magát előttem, és bevallá, hogy a kormány Magyarország irányában sokat és nagyot hibázott — de most sem idő sem alkalom jelentést tennem ezen Comoedia játékról. — Elég az hozzá, hogy bár egyenesen nem nyilatkoztak (kivéven a Cancellariai Referendariusokat, kiknek legnagyobb része határozottan pártolást ígért, de azt is elmondá, hogy a Cancellaria egy cseppet sem kormány) igen megerősödtem azon hitben, hogy a Hirlap kiadási concessiot nem adják meg, az pedig hogy a dolog végeldöntése a folyó féleven túl meszsze haladand már bizonyos: — hiszen május közepén vagyunk; ma 15-töd napja, hogy a Consilium a dolog pertractatióját elvégezte, s nem épen rosz véleményt adott; — de azt még maig sem bírák kivinni, hogy Mérey a 14 nap óta kész felirást a Cancellariahoz expediáltassa. — Hiában Barátom, én neki nem adok egy vak poltrát sem, ha soha nem expediáltatja is; mert azt hiszem a becsület s erény nem csak azt kívánja, hogy magunkat megvesztegetni ne engedjük, hanem hogy másokat se vesztegessünk. — Menykö vigye az egész piszkos dolgot.

Nem tudom mintegy 14 nap előtt írott, s postára Váczon tett leveletem vetted-e? Scrupulusaimat adtam abban elé, az Erdélyi Híradóval ajánlott viszonyra nézve. — Szeretném még is tudni mit kívánnának s mit ajánlanának annak birtokosai; ha Junius elején a Hirlapokban kijelentém, hogy addig mig a saját hirlapom kiadhatásának ügye eldölend, a Híradót választom nézeteim organumául, s hetenkint legalább egy vezércikket irandok bele.

Azonban egy sokkal fontosabb dologról akarok Neked írni tisztelt barátom. Utosó leveledet, mellyben egy homöopatha orvosnak leküldésére szólítasz fel, én még nem láttam. Távollétemben érkezvén parancsod szerint Lukács Móríc bontotta fel, én tegnap jövén haza, még Lukácscaal sem szólottam, csak sógoróm mondá szóval, hogy mi van a

levélben, s hogy azt utánnam küldék Pozsonyba. — Én a mint e levelet megírom, azonnal megyek orvost keresni a mint kívánod; azonban lelkemre nem vehetem, hogy egy dologra ne figyelmeztesselek, s igen igen ne kérjelek, méltóztassál azt tekintetbe venni. Nyitramegyében Rudnón van egy falusi Cathol. pap, csudahirü orvos, s valóban méltán csuda hirü. Stáhlly meglátogatá s azon itélettel jött tőlle, hogy ugymond tanulhat tőlle az egész orvosi kar, s fiát hozzá vitte gyakorlatra. Az ember nem charlatán, nem valamely új rendszer-teremtő, mint a nagy hirü csuda orvosok, irgalmas szerzetbeli barát, s mint olyan tudományosan tanult orvos, kinek más orvos felei előtti elsősége a csudával határos korismeretben áll; a bámulatig hiven mondja el egy kis figyelmes vizsgálat után a beteg baját, symptomáit, okait, s következményeit, s aztán ilyenkor májusban 6 hétig botanizál a hegyekben, maga szedi össze gyógy-füveit, a mik pedig itt vadon nem teremnek, tudományos szabatosággal miveli saját kertjében, s adja át a szomszéd város (ugy tetszik Galgócz) gyógyszerárúsának, magát mindenkép biztosítván, hogy a kirendelt szerek minden tekintetben olyanok legyenek, — minőkre ő a hatás végett számított vala. — Pénzt senkitől el nem veszen, de élelmi szereket igen; mert számosan feküsznek nálla messze vidék szegény betegek, kiket gyógyítás alatt táplál. — Ezen ember 20 éven át volt a hegyközi vidék szegény lakosainak védangyala: s nem ismertetek innen a hegyeken: pár év előtt egy nagy uri beteg vetődött hozzá, ő meggyógyítá, s az óta országszertéről tódulnak hozzá a betegek, és igen kevés jó vissza tőle vigasztalatlanul; nem hiteget, nem áztat senkit; de segít hol már minden orvos mestersége kudarczot vallott. — Nem mende-monda után beszéllek; hanem positiv tudásból. Egy sogoromat tüdővészéből gyógyítottá ki: házi asszonyom csak nem egészen elveszté már szemevilágát; mit a Rudnói pap, annak tulajdonit, hogy utolsó szülésekor (tán 24 év előtt) vérébe vette magát a téj) és segített rajta; Fiáthné köszvényes fájdalmak következtében megvakult; a pap meggyógyította — lát, ép egészségesen; — tudok esetet hogy

egy vakon születettnek, tudok másat hogy egy 15 év óta vaknak visszaadá szemevilágát, nem operatio, hanem belső gyógyítás által stb. általában legkedvenczebb gyógyítása a belbajok hatásából eredett szemnyavalyák; — mondja, hogy nem ismer istenibb éldeletet, mintha vaknak világot adhat. — Barátom! kérlek Istenre, kényszerítlek a hon, s barátság szent nevére, ülj kocsira s vitesd magadat bármi lassan, bármi bajosan ez emberhez; ő ki annyi reménytelen családot vigasztalt meg már, talán hogy visszaadja hajdoni erődöt, épségedet házadnak, hazádnak s nekünk szerető barátainak; ha nem képes — nem fog áltatni, s te férfiu vagy mint más kevés, s legalább elmondhatandod, hogy nem hagytál semmit kísérletlenül; nem bántandja lelkedet azon bánkodás, hogy talán — ha megkisérted — ő segített volna bajaidon: Kérlek Istenre, tedd meg e kísérletet s áldjon az ég

tisztelő barátod
KOSSUTH LAJOS.

PETŐFI SÁNDOR

a magyar irodalomban.

Közl: Szinnyei József.

(Folytatás.)

1847.

Kisebb költemények.

Dalaim. (Ellenőr. Politikai Zsebkönyv 1847. 115. — Hangok a M. 1851. Lípce 45. — U. K. I. 91. — Dk. 324.)

Egy barátom az ifjuság... (Hazánk 78. sz. — U. K. I. 93. — Dk. 324.)

Ha férfi vagy, légy férfi... (Életk. máj. 22. 21. sz. — U. K. I. 95. — Orsz. N. K. Nap-tár 1862. 141. — Dk. 321.)

Kutyakaparó. (Hazánk febr. 16. 20. sz. — A M. Nép Könyve 1854. I. 17. — U. K. I. 17. — Dk. 325.)

Szomorú éj. (U. K. I. 103. — Dk. 322.)

Palota és kunyhó. (Ellenőr. Pol. Zsebk. 386. — U. K. I. 105. — Hangok a M. 1851. Lípce 38. — Dk. 323.)

A kutyák dala. (Életk. márcz. 27. 13. sz. — U. K. I. 108. — Dk. 328.)

A farkasok dala. (Életk. márcz. 27. 13. sz. — U. K. I. 109. — Dk. 328.)

A XIX. század költői. (Hazánk ápr. 8. 42. sz. — U. K. I. 111. — Dk. 331.)

- Egressy Etelke. (U. K. I. 114. — Dk. 327.)
 Szent sír. (Életk. jun. 23. 25—26. sz. — U. K. I. 116. — Dk. 324.)
 Ide kis lány . . . (Hazánk ápr. 24. 49. sz. M. Nép. Könyve I. 1854. 365. — U. K. I. 119. — Dk. 330.)
 Arany Jánoshoz. (Életk. ápr. 17. 16. sz. U. K. I. 120. — Dk. 329.)
 Három fiu. (Hazánk 85. sz. — M. Nép. Könyve II. 1855. 291. — U. K. I. 122. — Dk. 333.)
 Magyar vagyok . . . (U. K. I. 124. — Dk. 332.)
 Keserü élet, édes szerelem. . . (Életk. jun. 5. 23. sz. — U. K. I. 127. — Dk. 335.)
 A Tisza. (Honleányok könyve 1847. ápr. 1. 1. füz. 12. 1. — Vas. Ujs. 1854. márcz. 26. 4. sz. — M. Nép. Könyve. Uj foly. 1856. 216. — Anyák Hetilapja 1861. 20. sz. — U. K. I. 129. — Dk. 341.)
 A felhők. (U. K. I. 132. — Dk. 391.)
 Csuklyában jár a barát . . . (U. K. I. 135. — Dk. 334.)
 A magyar ifjakhoz. (Életk. febr. 27. 9. sz. Lator Gábor névvel. — U. K. I. 136. — Hölgyfutár 1858. 219. sz. — Dk. 337.)
 A szél. (Életk. aug. 15. 7. sz. — U. K. I. 139. — Dk. 339.)
 Édes öröm, ittalak már . . . (Életk. aug. 1. 5. sz. — U. K. I. 142. — Dk. 336.)
 Ujjonnan visszajött a régi baj . . . (Életk. márcz. 13. 11. sz. — U. K. I. 145. — Dk. 342.)
 A nép nevében. (U. K. I. 145. „Misera plebs contribuens“ czímmel. — Dk. 344.)
 De mért is gondolok rá . . . (U. K. I. 148. — Dk. 340.)
 Az árvavány I. II. III. (Hazánk márcz. 30. 38. sz. — U. K. I. 150. — M. Nép. Könyve I. 1854. 273. — Napkelet 1857. I. 9. sz. — 1858. II. 40. sz. — U. K. I. 150. — Dk. 346.)
 Két sóhaj. (Remény 1851. II. 76. — U. K. I. 155. — Dk. 359.)
 Mi volt nekem a szerelem . . . (Életk. ápr. 3. 14. sz. — U. K. I. 158. — Dk. 348.)
 Tedd le bojtár a subádat . . . (M. Nép. Könyve I. 1854. 20. — U. K. I. 160. — Dk. 340.)
 Világosságot! (Hazánk 92. sz. — Bud. Viszh. 1856. 4. sz. — U. K. I. 161. — Dk. 345.)
 Szóke asszony . . . (Szépir. Lapok 1853. máj. 26. 42. sz. — U. K. I. 165. — Dk. 348.)
 Katona élet. (Életk. szept. 12. 11. sz. — U. K. I. 168. — Dk. 407.)
 A szerelem. (U. K. I. 171. — Dk. 350.)
 A virágok. (U. K. I. 173. — Dk. 351.)
 Kít feledni vágytam . . . (Hazánk 100. sz. — U. K. I. 175. — Dk. 352.)
 Az itélet. (Életk. 1848. jul. 9. 2. sz. — U. K. I. 180. — Hangok a M. 1851. Lipcse 102. — Dk. 355.)
 Első esküm. (Hazánk 116. sz. — U. K. I. 182. — Dk. 345.)
 A türelemről. (Életk. máj. 1. 18. sz. — U. K. I. 184. — Dk. 357.)
 F. A. emlékkönyvébe. (U. K. I. 186. — Frankenburg Emlékiratai III. 238. — Dk. 358.)
 Rongyos vitézek. (Unio Zsebkönyv 1848-ra 414. — U. K. I. 187. — Dk. 358.)
 Zöld Marczli. (U. K. I. 189. — Dk. 356.)
 Ha én kedvesemről gondolkozom . . . (U. K. I. 191. Dk. 363.)
 Tüz. (Unio. Zsebkönyv 1848-ra 410. — U. K. I. 193. — Dk. 361.)
 Hol a leány ki . . . (Hazánk 154. sz. — U. K. I. 195. — Dk. 354.)
 Röpül az uti por . . . (U. K. I. 197. — Dk. 363.)
 Bányában. (Hazánk 119. sz. — U. K. I. 199. — Dk. 362.)
 Birom végre Juliskámat . . . (U. K. I. 201. — Dk. 364.)
 Te az enyém, én a tiéd . . . (Életk. okt. 17. 16. sz. — U. K. I. 204. — Dk. 361.)
 Arany Lacinak. (Életk. jul. 18. 3. sz. — U. K. I. 206. — Dk. 366.)
 Mily szép a világ! (U. K. I. 210. — Dk. 360.)
 Sári néni. (Életk. jul. 11. 2. sz. — U. K. I. 213. — Dk. 399.)
 A csonka torony. (Hazánk 124. sz. — U. K. I. 215. — Dk. 375.)
 Lennék én folyóvíz . . . (Életk. nov. 21. 21. sz. — U. K. I. 217. — Dk. 398.)
 A gólya. (Hazánk 144. sz. — Szépir. Lapok. 1853. márcz. 31. 26. sz. — M. Nép. Könyve II. 1855. 280. — Napkelet 1857. I. 14. sz. — U. K. I. 219. — Anyák Hetilapja 1861. 23. sz. — Dk. 369.)
 Pusztá föld ez, a hol most járok . . . (Szépir. Lapok 1853. jun. 23. 50. sz. — M. Nép. Könyve II. 1855. 31. 1. — U. K. I. 225. — Dk. 375.)
 Utazás az alföldön. (Hazánk 153. sz. — U. K. I. 226. — Dk. 431.)
 Kérdezd, szeretlek-é? . . . (Életk. decz. 5. 23. sz. — U. K. I. 228. — Dk. 373.)
 Búcsúpohár. (Életk. aug. 29. 9. sz. — U. K. I. 230. — Dk. 374.)
 Hires szépség. (U. K. I. 232. — Dk. 376.)
 Hozzám jösz-e? (N.-Enyedi Album 1851. 271. — U. K. I. 234. — Dk. 379.)
 Fölszedtem sátorfám . . . (U. K. I. 236. — Dk. 377.)
 Muzsám és menyasszonyom. (Életk. jul. 4. 1. sz. — U. K. I. 239. — Dk. 380.)
 Az időhöz. (U. K. I. 242. — Dk. 383.)
 Az erdőnek madara van . . . (U. K. I. 244. — Dk. 378.)
 Tompa Mihálynak. (U. K. I. 246. — Dk. 381.)
 Alkony. (M. Nép. Könyve. I. 1854. 356. — U. K. I. 245. — Dk. 379.)
 Panyó Panni. (U. K. I. 249. — Dk. 383.)

Széphalmon. (Életk. okt. 3. 14. sz. — U. K. I. 251. — Dk. 384.)

Meleg dél van . . . (M. Nép Könyve I. 1854. 108. — U. K. I. 255. — Dk. 386.)

Amott az a hegy . . . (U. K. I. 256. — Dk. 387.)

Látom kelet leggazdagabb virányát . . . (U. K. I. 257. — Dk. 387.)

Kard és láncz. (Életk. 1848. jan. 2. 1. sz. — U. K. I. 259. — Dk. 415.)

Válasz kedvesem levelére. (Hazánk 93. sz. — U. K. I. 265. — Dk. 388.)

Jó ideje lement a nap . . . (U. K. I. 270. — Dk. 392.)

Az elhagyott zászló. (U. K. I. 272. — Dk. 393.)

Már galambom engedj meg . . . (U. K. I. 274. — Dk. 394.)

Augusztus 5-én. (Bud. Viszh. 1856. 2. sz. — U. K. I. 276. — Dk. 395.)

Levél Arany Jánoshoz. (U. K. I. 278. — Dk. 395.)

F. M. kisasszonyhoz. (U. K. I. 283. — Dk. 366.)

A költészet. (U. K. II. 3. — Dk. 397.)

Az én pegazusom. (Hazánk 1848. 156. sz. — U. K. II. 5. — Dk. 398.)

Ismét köny. (Hazánk 1848. 171. sz. — U. K. II. 7. — Dk. 394.)

Falu végén kurta korcsma . . . (Hölgyfutár 1850. jan. 8. 6. sz. Orsz. N. Napt. 1853. 69. — U. K. II. 9. — Dk. 422.)

A vándorlegény. (M. Nép Könyve. I. 1854. 106. — U. K. II. 11. — Dk. 438.)

Ne bántson az meg . . . (U. K. II. 15. — Dk. 403.)

Homer és Ossián. (Életk. decz. 26. 26. sz. — U. K. II. 17. — Dk. 404.)

Tarka élet. (U. K. II. 20. — Dk. 405.)

O. B. kisasszonyhoz. (U. K. II. 22. — Dk. 405.)

Megbántott a rózsám . . . (M. Nép Könyve. I. 1854. 247. — U. K. II. 25. — Dk. 402.)

Jó költőnek tartanak . . . (U. K. II. 26. — Dk. 406.)

A csillagos ég. (Losonczy Phönix. II. 1851. 194. — U. K. II. 27. — Dk. 401.)

Csak úgy ömlenek most hozzám . . . (U. K. II. 29. — Dk. 409.)

Szívem. (U. K. II. 32. — Dk. 409.)

A szájhősök. (Országgy. Eml. 1848. 76. — U. K. II. 34. — Dk. 411.)

Valahogy. (U. K. II. 37. — Dk. 410.)

Ilyen óriást mint . . . (U. K. II. 39. — Dk. 411.)

Ősz elején. (M. Nép Könyve II. 1854. 309. — Bud. Viszh. 1852. 4. 1. — U. K. II. 41. — Dk. 417.)

Búcsu a nőtlenségtől. (U. K. II. 43. — Dk. 418.)

A kis béres. (M. Nép Könyve II. 1855. 362. — U. K. II. 45. — Dk. 412.)

Azokon a szép kék hegyeken túl . . . (U. K. II. 47. — Dk. 419.)

A sivatag lakói. (U. K. II. 49. — Dk. 419.)

Az ember. (Napkelet 1857. I. 25. sz. — U. K. II. 51. — Dk. 413.)

A mióta én megházasodtam . . . (Hazánk 1848. 178. sz. — U. K. II. 53. — Dk. 421.)

Szeptember végén. (U. K. II. 56. — Dk. 424.)

Elértem a mit ember érhet el . . . (U. K. II. 58. — Dk. 424.)

Kazinczy Gáborhoz. (U. K. II. 60. — Dk. 325.)

Az utolsó virágok. (U. K. II. 62. — Dk. 426.)

Egykor és most. (U. K. II. 63. — Dk. 428.)

A szerelem országa. (Hölgyfutár 1851. 78. sz. — U. K. II. 65. — Dk. 427.)

Menny és föld. (U. K. II. 70. — Dk. 429.)
(Folytatása következik.)

UDVARHELY MULT SZÁZADI MONOGRAPHIÁJÁHOZ.

Közl: K. Papp Miklós.
(Folytatás.)

II. Tzikkelly Udvarhely nevezetéről.

Udvarhely nevezetét némelyek egy valami közönséges háznak Udvaráról akarják lehozni mind ha hajdon erdős hely lett volna, és valami gazda ember maga lakására egy udvarnak való helyet orotott (?) volna, és innen Déákul nevezik Arcopolisnak. Mások nemessebb eredetről, úgy mint valami Udvarházról nevezik, és ezeknek vélekedését láttatik segétteni tudos Hubnera, ki a világ tartománynyait, s Várossait leiro könyvében, Udvarhely Várossát a Székelyek Fő Ispánnya Lako helyének mondja lenni, és innen ezektől Déákul Aulopolisnak irattatik.

Tudos Páriz Pápai pedig azt írja: Hogy régentén Utidávának hivattatott, s ez még is lehet, hogy a Magyaroknak itten való megtelepedések előtt ezen nével nevezetett Romai Colonia, vagy Város, vagy régibbi Dáciai nevezetes hely lett volna itten, hogy pedig ez így lehetett légyen, bizonyittyák az ásások között gyakran találtatott Romai régi Mo-

néták, és, hogy alig ásnak valami mélységet kivált az házak, és uttzák szeriben, hogy kö falra ne akadnának, a mely jele ezen vélekedésnek, mivel a régi Magyarok olyan kö falas épületeket nem igen tettek. Meg-szálván tehát a Magyarok ezen (az előtt-is) lako helyet, a mint régi nevét Utidávának hallották annak hasonlatosságára Udvarhelynek nevezték, a mint ez sok régi Romai néven neveztetett, de most annak hasonlatosságára magyarul hivattatott, más helyek példázzák; így Magyar-Országba Sabariába Szombathelynek Sempromium Sopronynak, Pisonium Posonynak, Terentia Trentsennek etc. neveztetnek. T. P. Timon Samuel in imagine antiquae et novae Hungariae Libro 1. C. 15 emlékezik: Hogy a régi Dáciában (a mely most Erdély) volt légyen Utidána, vagy más képpen Utidava nevezetű Város.

Hogy a régi Magyar királyok idejében nem alávalo hely lett légyen, tudhatni arról: Hogy Sigmond király az Erdélyi István Vajda fogságából meg-szabadulván, itten tett gyűlést, és itten láttatta el-dolgát István Vajdának több pártos társaival egygyütt, a mint ezen dolgot T. P. Sz. Istványi Márton leírván az helyt, az hol follyt, így téski fel: Uti-vis, quod nunc Udvarhelyinum est, rövidebb, de egy hasonlatosságu szoval mondván ki mi említett Páriz Pápai.

III. Tzikkely Udvarhely Várossának Privilegiumáról.

A régi Magyar királyok idejében Szabad, és a Széktől különös jurisdictionoval élő Város volt, a mint ezt Isabella királynénak 1558-dik esztendőben költ privilegiuma mutatta, de azon idő tájatt való sok villongás miatt, kivált Isabella királyné a sok pártolkodások miánn is meg erőtlenülvén, a Széknek Tisztei kezdték a Várasiakot régi Szabadságok ellen is a magok jurisdictionja alá vonni, azokat büntetni, magok részekre való költést, huzást, vonást azokra is harittani, a melyek iránt tudositatván Isabella királyné, szorossan, és királyi személlének neheztelese alatt parantsollya a Szék Tiszteinek, hogy az Udvarhely Városi lakosoknak békét hadjanak, azokat semmi a Szék részére való terh viselésére, birságra ne-kénszerittsék, mi-

vel olly Szabadsággal élő Városhoz tarttva lenni, a mi némüvel élnek más szabad Városok Erdély Országában világos Szokkal hozza adván, hogy a Széknek jurisdictionja alatt meg sem engedi a Városi lakosokat lenni, ennek bizonyittására a Városhoz elől járóját Király Bironak nevezi, és annak a bünösek büntetésére tellyes hatalmat ad. A mely Isabella királynénak Udvarhely Városhoz tett adománnyát részszerént különösön 1595-dik esztendőben, részszerént közönségesen minden más privilegiumokkal egygyüt ezer hat száz első esztendőben helyben hagyta, és megerősítette néhai boldog emlékezetű Fejedelem Báthori Sigmond. Nevezett Isabella királyné kivált képpen való kegyelemmel viseltett mindenkor ezen Városhoz, a mint sok féle privilegiumos ajándékiból ki tetzik, mert a fellebb említett kegyelmén kívül a Városhoz az egy Török Portához járandó taxának fizetésén kívül, akár mi nével nevezendő egyéb adozástol mentnek lenni nem csak meg-engette, hanem minden a béli tiszteknek meg-parancsolta, hogy az Udvarhely Városi lakosokon semmi nével nevezendő szedést, vévést ne inditsanak, ehez petsétnek a Székely Nátionak akkori tzimmerét adta, a melyen egy pántzéllos Jobb kéz egy hegyes tört tart a markában, az hegyes törben egy fő, azon fellyül egy sziv, a végiben egy korona vagyon metzve, a tágasságán négy tsillag, körül ilyen irás: Sigillum Oppidi Siculicalis Udvarhely az iráson belől a korona felett 1558, hogy pedig a Székely Nátionak akkorban ilyen tzimere volt légyen, bizanyittva az előtt egy néhány esztendőkkel Nagy-Szombatban költ Cerographia Hungariae nevü könyv. A mint Isabella királyné ugy utána következett törvényes Fejedelmek közül Botskai István ki-vévén (mivel többire mind csak Magyar Országban töltötte idejét) alig találtatik csak egy-is, a ki ezen Városhoz különös kegyelmét ne mutatta volna, s arról költ Privilegiumokkal páténs commissiokkal régi Szabadságát meg nem erősítette, vagy ujj adománnyal meg nem ajándékozta volna, a mely Privilegiumokat, adományokat, a néhai boldog emlékezetű Catharina Fejedelem asszonytól a privilegiumoknak vizsgálására ki küldetett Commissarius Urak, mind egyig helybe hagyták, és arra adatott

hatalmokkal meg-is eresítették. Rendes a mi történt 1635-dik esztendőben, a mikor is néhai boldog emlékezetű Fejedelem Öreg Rátki György Udvarhelyre jövöben lévén, a Városiak, hogy a Fejedelem jövetelére az utzákat meg diszesítenék, némelly házak előtt valo kertetskéket a piatzon, és utzákon levontak, panaszolkodván az iránt a Sérelemsek igen meg neheztelt a városiakra a Fejedelem, és Fiscális kereset alá is akarta őket adni, de ezek meg ijedvén, s bocsánatot kérvén a Tanátsos Uraknak közben járására nem tsak megengedett a Fejedelem, hanem a béli neheztelést kegyelemre fordítván, azon uttal a Városnak minden privilegiumit confirálta, sőt, hogy azoknak tenora szerént valo szabadságban a Városiakot mind maga megtartya, mind másokkal megtartattya, réa is kötelezte nem csak magát, hanem utánna következő minden Törvényes Fejedelmeket. Itt igazán bé-tölt: Egygyik kezében pálczát tartott, a másikban kenyeret nyujtott.

De nem tsak magok a Fejedelmek személyesen, hanem az Országnak egész Statussa is, melly különös gondviselettel volt légyen az Udvarhely Várossának eleitől adott Privilegiomoknak meg tartásában bizonnyitta az haza törvényes könyve. *Approb. Const. P. 3. T. 77 A. I-mo Ugyan P. 3. T. 45. A. I-mo a Székellységen lévő Városok között elsőséget láttatik Udvarhely Várossának adni, mivel, a mint az egész Országra Kolosvárról, az egész Szászságra Szebemből, ugy a Székellységen Udvarhelyről adattasának ki a mértékek a több Székekre, és Városokra, azokrol a falukra rendeltetett.*

(Folytatása köv.)

EGY HIRES RÖPIRAT ezelőtt 40 évvel.

Gyűjteményemben őrzöm egy röpirat kéziratát, mely 1833-ban nagy feltűnést okozott, s daczára annak, hogy kinyomatni nem lehetett soha; száz meg száz példányba keringett az országban kézirati másolatokban.

E röpiratot akkoriban némelyek Kosuth, mások Wesselényinek tulajdoníták, — azonban egyik sem írta, legalább biztos adat, mely ezt megerősitené, nem létezik.

Szerzőjét sokáig kutatták, s ha nyomára jönnek, alkalmasint a szegény Lovassi László sorsára jut.

A röpirat eredeti czime ez:

A magyar Nemzet sérelmei.

Egy alkotmányos szózat a magyarokhoz az 1833-ik Esztendőben.

Ingratis servire nefas!

I. *Mi hasznot veszen az ausztriai ház Magyarországból és miképpen köszöni azt a magyaroknak?*

Európa állandó elrendezésére mellynek a XIX-ik század munkájának kell lenni Magyarország ujjonnan születése legnagyobb fontosságu. Megfoghatatlan dolog az: miért vonják el telyesen figyelmöket az alkotmányos országok szabad nemzetei Magyarországtól, holott az ausztriai császárság ereje leginkább magyar segédforrásokon nyugszik; s nem csak a Németországi, de általában az egész Európai politikának más formát adand az, ha a magyaroknak az ausztriai kormány nyomásai ellen kijelentetty ellenmondásaik pártfogást nyerendek.

Magyarország ujjá születése minő befolyással bir a nemzet szabadsága iránt, megérdemli az olvasó figyelmét. Ugy tetszik, hogy a tárgy száraz, de nagy következtési lehet.

1811-ik Esztendőben tette a 4-ik és 5-ik Banquerottot ama despoticus Fináncz minister Vallis, midőn már a megelőző Saurott, Gróf Zychi és Gróf Odonnel, az erőltetett devaluatiokkal, a kamatok reductiójával, külföldi jó értékű pénztökeké érdekének a leszállított papirosra változtatásával, mindenféle exactiokkal, az aranynak és ezüstnek czukorra, kávéra, orvosi szerekre, s tartománybeli portékákra vetett esztelen harminczadok általi kirablásával, egy az örökös békére számolt status adosságok halkal való elenyészése, és végre a Klastrom javak, vakító elzalogosításával példát mutattak; a mit ugyan a 2-ik Ferdinánd és 1-ső Leopold koraiból támadott bigottismus azzal boszúla meg, hogy az istentelen Odonnel minister láb alól elsikkasztott 1810-be május 4-én éjjel, s az ő adosság elenyésztető tervének részeit Theocratico olygarchiai átokkal illette. A Gróf Vallis ön-

kényes reductiojának, — mellyhez még az is járula, hogy azzal a magyarországi törvények is megsértettek — következésében Ő Felsege a Király az adó felemelését kívánta.

Magyarországon az ország rendjei, nem mutatták magokat idegeneknek, csak azt kívánták, hogy ennek szükségessége felől győztessenek meg, és mutattassék meg az, hogy az ország kiadásai jövedelmeiből nem fedeztethetik; a minek felvilágosítására az ország jövedelmeinek és kiadásainak hiteles előadása kívántatott. Erről azonban a Bécsi Udvar nem akart érteni, attól tartván, hogy a nemzet szemei megnyílnak, s majd igen mélyen tekintenek a kártyába. — De a magyarországi rendek álhatatosak maradtak sok vonogatás és gondolkozás után kinyilatkoztatták a Bécsi kamara biztossai s publicanussai hogy Budget (a legnagyobb status titok) mellyet közönségesse tenni lehetetlen; annál fogva azt csak olly biztosságnak lehetne felfedezni, melly eskü által kötelezendi magát a titok tartására — meg is történt — a biztosság eleibe adatott egy Budget, melly valósággal a deficitet bizonyította; azonban a biztosság visga tagjai csak hamar felfedezték — hogy a magyarországi Budget közzé az ausztriai császárság minden kiadásai kevertettek, mellyekre a magyar status jövedelmeinek elégtelensége mondatott, ennél fogva a biztosság azt kívánta, hogy kiadások külön szakasztassanak, mellyek Magyarországot nem illetik, de erre a kormány állani nem akart, azon egyszerű okból, mert látta hogy a magyar status jövedelmei, annak kiadásait sokkal felyül haladja. — Hogy tehát egy hüteles Budget előadásával az ország Rendei a szükségtelen kölcségek fizetésére kívántatott adó meg nem adására ne menyjenek, a kormány tanácsosnak látta az adófelemelése kívánásától elállani. — A Rendei megtarták ugyan a titkot, azonban az értelmes magyarok jól tudják, hogy hazájok jövedelmei jóval felyül haladják költségeiket.

Ennek bővebb felvilágosítására számáljuk elő azon forrásokat, melyekből meriti kincseit az ausztriai ház, tekintsük meg azon politikát s bánásmódot, mellyel az a magyaroknak meghálaltatik.

1.) A korona fénye fenntartására, vagy

az ugynevezett civilistára adatnak a korona jószágok, mellyek egész nagy földterületeket tésznek.

2.) A Papságtól, melly az országba első statut formál, a Püspökök, abbások, praelatusok, Káptalanok és Klastromok temérdek jószágai által, a vétkességig gondoskodtak a magyarok, annyira, hogy az a nagy bővségbe merülve a világi örömök közt, az erkölcsiségről megfejtkezik, — a Plébaniák fekvő jóvakkal, mellyek egy sőt több paraszt birtokokat felyül haladnak, a nevezetes stolákkal, a religiosus fundus gazdag jövedelmeiből gazdagon vagynak ajándékozva. — Magyarországon tehát minden pap egy jó birtokos földes ur, kinek jólétéről bár mi alacson néposztályból származzon a status gondolkozik. A Papság temérdek jövedelmei valóságos romlására vagynak a statusnak, a jó erkölcsöknek — mert valljon hány ezer alattvalók szükölködnek a miatt; hogy nehány praelatus mindennel bővölködék? vagynak ugyan a magyar papságnak tudos, s ember szerető férfiai, de általában mondhatni, hogy alig lehet azon sötét tudatlanságot megfogni, melly köztök uralkodik, Spanyol inquisitori lélekkel birnak, mellyel a minden nemzetek előtt szent pacta conventákat sértegetik.

(Folytatása következik.)

DEÁK FERENCZ LEVELEI

br. Wesselényi Miklóshoz.

XII.

Pesten, december 15-én 1841.

Kedves barátom!

Azon reményt: hogy octoberben Kehidán ölelhesselek, semmivé tette ismét rosszabbra változott egészséged, biztam tehát: hogy bajaid enyhültével Pestre jössz, és innen haza tekintesz, s legalább itt lehetünk együtt ha csak egy pár napig is; — azonban ujra ijesztettek hogy nyavalád sulyosult, mit hinni nem akarok, s alig várom hogy e hír valótlanságáról tellyesen bizonyos legyenek kérlek nyugtass meg egy pár soroddal.

Mi már egy pár hét óta tanácskozunk a büntető törvénykönyv felett. Első volt mit néhányan követeltünk, hogy a választmányi

jegyzőt szabadon válasszunk, a részletes munkálódásra ki küldendő al választmányok szinte szavazatok többsége által választassanak, tanácskozásaink pedig mindenkor nyilvánosak legyenek, mind ezekre nézve azonban a többség ellenkezőt határozott, a tollat eddigi gyakorlat szerint választás nélkül az ifj. mesternek (Zarkának) adta által, az al választmányokat az elnök kinevezése alá adta, s a nyilvánosságot tanácskozásinkból kizárta. Nem használtak okaink a többség ellen, s mi votum separatumot adtunk be e tárgyak eránt. — Alá irták ezen votum Separatumot Pázmándy, Palóczy, Klauzál, Bezerédy, Olgay, Dubraviczky, Szucsitz, Gr. Pejacsevics, Muki, Pulszky, B. Venkheim Béla, Hertelendy Miksa, Gróf Zichy Ödön s Báró Eötvös József, ezeken kívül pedig a jegyzőre és al választmányokra nézve Lengyel és Fábri városi követek, a jegyzőre, s nyilvánosságra nézve Gróf Károlyi György — Mindenesetre notabilis minoritas. — A tömlőczök rendszerére nézve el határozottatott: hogy kerületi börtönök állitassanak, s mind ezekre, mind a megyei börtönökre nézve a magány rendszer állapittassék meg. — Én ugyan azt indítványoztam: hogy mivel mind a két rendszert csak külföld tapasztalásaiból ismerjük, s e szerint nem tudhatjuk, egyik és másik egészségi s erkölcsi tekintetből a magyar népre jelleménél s vér mérsékleténél fogva minő hatással leend, félve egyik rendszernél a disciplina fen tartásának számos nehézségeitől sőt majd nem lehetetlenségétől, a másik rendszernél pedig a rabok meg tébolyodásáról, mi-előtt határozottan választana a nemzet, mindenik rendszert jó volna meg próbálni, s mivel az egész országban egyszerre minden börtönt egy két év alatt fel állítani, már csak költség tekintetéből sem leendünk képesek először építsünk egyet a hallgató, s egyet a magány rendszer szerint, majd azután néhány évi tapasztalás meg tanit bennünket a kettő közül czélszerűleg melyiket kelljen meg tartanunk, de indítványom elfogadást nem nyert, pedig megvallom lelkemben nem vagyok meg nyugodva az illy határozottan ki mondott választásban, mert különösen a tébolyodás gondolatja az, mi eránt a magány rendszer mellett még meg nyugtatva nem vagyok. — Ma jött fel azon kérdés: es-

kütt székeket állitsunk é fel a büntető eljárásra, vagy fizetett törvényszékeket? . . . mi ugyan az eskütszékek mellett nyilatkoztunk, azok tudni illik, kik a fentebb említett votum separatumot alá irták, — de ismét minoritásban maradtunk, még a discussio be fejezve nincs e tárgyra nézve, a többség azonban előre látható. — Ez igen rövid vázlata eddigi munkálatinknak, mellyből láthatod: hogy votum separatumaink számosabb, terjedtebb, s egy igen notabilis minoritas által alá irottak lesznek. — Tanácskozásink jegyző könyve szakaszonként fog nyomtattatni, s ebből majd ha ki jó, küldök számodra egy példányt időnként.

A jövő héten gondolom ülni fogok Barabásnak, hogy szavamnak ura lehessen, mit eddig is örömett tellyesitettem volna, de a le folyt évben Pesten nem valék; csak a mult télen két nap; s akkor magány dolgokkal voltam halmozva.

Klauzál, Bezerédy, Pázmándy, Paloczy Kossuth s egyéb barátink egészségesek, Ödön nincs itt feleséginek sulyos és talán gyógyíthatatlan nyavakája, és hivatalos dolgainak özöne miatt dispensáltatta magát, helyette Zoltán Jancsi fog meg hivatni, mint a törvényben ki jelelt helyettes. Szutsicz Luka Sándor helyett van itt, ki mivel kormányi hivatalba lépett, tisztelve a Karok és Rendek határozatát a választmánytól elmaradott.

Ha Barabás kész lesz munkájával azt biztos alkalommal néked azonnal elküldöm.

Decz. 16-án. Most hallok tudositást a Hevesi restauratorul; — a fekete tollasok gyöztek, Brezovay, s Földváry alispányok, Beöthy Lajos volt követ társunk a tiszti fő ügyészségből ki maradt, mit felette sajnálok; a fejer tollasok önként vissza vonultak, Papszász nem is hagyta magát candidálni, — vérengzés a választás helyén nem volt, de előbb Gyöngyösön igen verekedtek, s néhányan (kettő vagy három) ugy hallom haltak is.

Az eskütt székek feletti vitatásokat még nem végeztük be, de bizonyos a mi megbukásunk.

Párt és párt között itten enyhülni kezd a keserűség, s ha nem szeretik is igen egymást némellyek, azonban ki nem fakadnak. Ki vétel azonban a Világnak néhány dolgozó

társa (azt hiszem nem Dessewffy: noha ez sem barátja Kossuthnak) kik minden alkalommal Kossuth-személyét támadják meg.

Olvastad nem kétlem a Hirlapból, s Világból azon esetet: hogy Kossuth inasa egy embert nov. 27-én véresen meg vert, mert a ház falára holmi mocskos firkalásokat tett már több idő óta. — Ezt a meg vert embert Hindinek hijják, szerkesztő társa Kulcsárné ujságának, s koránt sem haldoklik, mint a világ mondja, söt már fent van — azonban a megverés még is menthetetlen roszul történt, s Kossuth tudta nélkül; inasát ki a verést el követte a megye törvényszéke 1 holl napi börtönre ítélte; Hindi ellen ezután vizsgálják a firkalgatást, s azt hiszik meg valósul. — Hindi Kossuthot dehonestatorius perbe idéztette azért, mert a hirlapban gazembernek nevezte, és pedig mivel 5000 az elő fizető, és így 5000 ember előtt lesz megbecs-telenítve, a becstelenítés díjját öt ezerszer akarja magának megfizettetni, keres tehát 500,000 frtot pengőben, ebből $\frac{2}{3}$ Dubraviczkyé lesz. Ugy é szép virtualitas? és ez valóban így történt. — Isten veled kedves Mik-lósom irj minél előbb, hogy meg nyugtass egészséged eránt, jöjj ha lehet, és hogy ölel-hessen hü barátod

DEÁK.

KÖLCSEY ANTONINA LEVELEI

br. Wesselényi Miklóshoz

Csekén, Junius 1-ső 1837.

Méltóságos Báró Ur!

Igen szerencsésnek tartom magam, hogy Méltóságod kegyes felszóllítása, s ön ohajtá-som szerint is irhatok; ki gyakran valék szerencsés Nagyságodat tisztelhetni, miből én olly sok jót tanulhattam, s mellyre mindég hálásan fogok emlékezni.

Nyolcz napig tartó utazásunk a folyvást tartó rosz idő s ut miatt nem a legkellemesb volt; s itthon is nagyon kedvetlenül lepett meg kedves testvérem betegeskedése. Ó ki-vüle minden szeretett rokonimat a legjobb egészségben találtam, különösen Ferencz Bá-csit, csak hogy igen komolyan az esmeretes

pesti hír végett, mit ő már ugyan hallott, de hinni mind addig nom akart, mig azt apám beszédiből s a tőlle átadott levelekből bő-vebben meg nem értett. Most Ferencz bácsi a károlyi tisztikarujjitáson van.

A kedves szülőim s rokonim közti létem valóban sokat könnyített a Pestiektől való elválásomon, de nem felejtetheti el velem azokat, kikre én mindég örömmel gondolok s gondolni fogok. — Jó apám gyakran igéri a két év mulva való felmenetelt, addig is mi jól esne mindnyájunknak, ha a Méltóságos Báró bennünket Ferencz bácsihoz való becses le-jöttével szerencsétletne.

Bátor vagyok Nagyságodat kegyes igé-retére emlékeztetni s e csekély soraimra fe-leletet könyörgök, hogy így a nagyságos Báró becses egészségéről bizonyos tudósítást ve-hessek, ki jó szülőim alázatos tiszteletét átadva magam további kegyeibe ajánlva maradok

a Méltóságos Báró Urnak

alázatos szolgálója

KÖLCSEY ANTONINA.

*

Csekén, September 25-ik 1837.

Méltóságos Báró Ur!

Leirhatlan az öröm és édes érzet, mely lelkemet Nagyságod megbecsülhetlen levele vételekor eltölté, mely oly szép, nekem oly érdekes s kedves oktatásokkal és példázatokkal van tele. Méltóztassék a Nagyságos Báró e még reményleni sem mert kegyért legalázatosb köszönetem szokott szivességével elfogadni.

Én azt vélem oly magas lénytől, ki eránt mi mély tisztelettel, rendithetlen hie-delemmel viseltetünk, a tiszta szivből eredt oktatásokat mindég a leg-szivesben, s há-lásban fogadjuk el: illy hálásan s kimond-hatlan örömmel vevém én is azon gyönyörű, egész éltémre kiható czáfolhatlan igazságo-kat, miket a Méltóságos Báró kegyes sorai-ból láttam. Különös bús és még is édes ér-zések közt olvasám többször azokat, s azon tökélettel végzém, hogy mennyire gyenge erőm engedi, mindég előttem tartom s köve-tendöm e becses példázatokat.

Méltóztassék megbocsátni Nagyságod,

hogy alázatos köszönetem drága soraira ily későn érkezik; mert elébb tettem volna e kedves kötelességet, de meghallánk, hogy a füredi fördőkbe töltendi Nagyságod a nyarat.

A Nagyságos Bárónak jó szülei tisztelétét átadva, magam pedig becses kegyeibe továbbra is ajánlva vagyok

A Méltóságos Báró Urnak

alázatos szolgálója
KÜLCSEY ANTONINA.

SZÉCHENYI ISTVÁN LEVELE báró Wesselényi Miklóshoz.

Pozsony, január 28. 1848.

Tisztelt barátom!

December 20-ki becses soraidat vagy két hét előtt vettem; eddig nem válaszoltam, s most sem válaszolhatok saját kezemmel, de barátom Kovács Lajos olly szives a tollat vinni, mert — gondold csak — rám is ragadt agglegény létemre az itt rémitőleg zsarokoskodó vörös himlő; s annyira levert lábaimról, mikép most is csak tengődve élek s kivált szemeimnek hasznát még nem vehetem, mert azok szenvedtek leginkább.

A Részek dolga előttem is, mint egyik legfontosabb kérdés, mutatkozik. Mint én látom a dolgot, sem rossz akarat vagy kaján szándék nem lappang az alatt, hogy az eddigelé még elrendezve nincs; de legfőképp annak bonyodalma, s aztán azon dulce far niente, melly Bécsben annyiakban praevaleal.

Mi engem illet, rajtam nem fog mulni, hogy e fontos ügy is végre elérje sikeres feloldását.

Országgyűlésunktől sokan nem reméllnek semmit. Én azonban, noha egy kelléssel sem bírok rózsaszínűen látni, felette sokat reméllek, csak elégséges időt engedjenek.

S ugyan is, keresztül visszük: az alimentatiót, a városi kérdést, s az adó dolgát. A többi várhat, kivéven a Részeket, melyeket fentebb érinték.

Örvendve látom, hogy kedélyed vidor, s lelked uralkodni tud az anyagon.

Hát azon könyvet, mellyet a Lótenyészről írni akartál mikor adod ki? Én várva-

vártam. Mindig haragszom, ha a Lótenyésztről vagy a lovak elhanyagolt állapotáról gondolkozom. A mi tentás hazánkfiai azt gondolják a ló — csak ló; valamint Nagy Károly azt hitte, valami igen mélyet mond, midőn állítá: Ló-futtatás=Lófuttatás. S igaz; a ló, csak ló, de az a nemzet, melly nem tud ülni rajta, sem sokkal több, mint puha gebe. Kérlek, ne vonjad vissza azt, mit e tekintetben a magyar közönségnek — bizonyosan tudom legnagyobb hasznára — nyújtani akartál.

Feleségem, ki nyolcz nap virasztott ágyamnál, szivesen köszönt; én pedig, midőn háznépedet különösen tisztelném, maradok

Kedves barátom

őszinte barátod s kész szolgád
SZÉCHENYI ISTVÁN.

Pozsonybul,

Kivül: Méltóságos báró Wesselényi Miklós urnak.

Debreczen
Bred felé
Zsibón.

EGY MAGYAR DIPLOMATA LEVELEZÉSE

bécsi fogságából neje- és fiával.

Közli: K. Papp Miklós.

VI.

Édes Fiam!

24. Augusti költ leveledet 6 praesen: vettem örömmel, mert inter 22 Jul. et 24 Augusti költet egyet sem vettem mai napig, mellyen igen megháborodtam vala. Megvert az Isten a postával: Az előtt a te leveled mind jól el jö vala, tsak az enyém vész vala, most már látom a tiéd is vész. Azért a Páros könyvedet (ha tartasz vedd elé, ha nem tartaszsz bolondság, hányszor megparancsoltam hogy tarts, a mint én tartok, és az illyen az citált locusnak az egyik oka) mondok vedd elő, és ha mit az alatt az egy néhány hét alatt irtál volt, ird meg ismét, hadd tudgyam. Irod azon a citált locusonn valo megszomorodásodat. Jaj bizony én inkább megszomorodtam, mert abból látom a tús az én

Hazám boldogtalanságát, nem csak a jelen valót, hanem a jövődöt is, minden dolgaitokból. Én megengedem édes Fiam nem gonosz engedelemnéből származik, de akár gonosz szántszándékból, akár gondviseletlenséggel éghjen el az ház, tsak el ég. Majd rövid punctumokba teszem le az hibákat, de először szokásom szerént rendre választ teszok a leveledre, bár te is ugy tennél az enyémekre,

Irod 5 Augusti költ levelemet nem vetted, azonba a 12 Augusti költet vetted. Szinte ez a nyavalya, az derék hosszu levél volt, sok derék dologrol. Egyik sietőbb a másikonál. Hogy vessetek mindenütt a Jozságokba jo gabonát, ha el nem adhattátok. És hogy Rosit segittsetek mag buzával jo idejénn, mert azt irta Huszton 200. Csenger 100. Taratzköz 50 köbölre, valo ugar vagyon. De hol annyi mag.

Haála Istennek B. L. uramnak megfizettek, A megyesi maradék fl. 1400 vagy 1600. betsülletedre Fiui engedelmességre parantsolom egyébre ne költö, hanem tölts ki akármicsoda pénzből. Szilvást váltsd ki. Vagyon szépen pénz Rosinál. Etsedi Gyermekeitől is a Tsészéket.

Josika Istvánné Aszon várakozzék. Kor-da uram is, ha Kapus nem kellett, ha nem tudom mit tsinálnak is, de senkinek egy pénzt se fizess, mig Dorombárt el nem adhattuk; Annak eladását pedig magam akarom innet Bétsből procurálni, mellyről irtam 5 praesen: neked; Kászoni uram maga levelében küldötte el, mert Borsomezöt maga akarja megvenni. Ha lehet a Barátokkal is itt érek véget a Fejekkel. (Az az megalkuszik.)

Borsai uramrol el várom a választ, és tudositlak osztán. Husztról az idén be vitt 1530 fr. látom. Ennek nagyobb része tavalyi Proventus volt. Elvárom specificatioját.

Én tudom a szegény Anyád temetése költség nélkül nem lehetett, azzal tartoztunk. Be elvetteted-é, vagy mi a veszélyt irsz, hogy 20 vég fekete posztót vettetek, talám az utat is posztóval terítettétek be az Háztól fogva a Temetőig? Elvárom erről a tudositást. Hova teszitek már azt a sok roszt posztót? Én hogy

már Ur valék esztendönként 2 vég remek, 2 vég landis 3 vagy 4 vég brassai posztóval, egy vég Rása vagy Perpetával, mind Férfi s Fejér tselédet beértem. Hiszem nektek felényi sem kell. Remeket, Landist, Rását etc. Lengyel Országból hozatam.

Irod, hogy a Bornak jobb részét Husztra küldted, mellyet Erdélybe drágábban is eladhattak volna. És hogy az Erdélyi kevés kortsoma tsak Culinarokra etc. te tudod a többit, mit irtál.

Itt fekszik a Bor tékozlás.

Hányszor irtam meg 40 vagy tékozolva is ötvenessel esztendeig megéritek. Mit nem irtam a ser praebendáról? 50 vagy 60 köből Gabonával megmaraszthat. Nézd meg a tavalyi szüretet, volt majd 160 negyvenes borotok, foglalt bor nélkül is. 100 negyvenest pénzé tettetek volna. Hiszem Husztra tsak 35 hordót küldtél, 65 negyvenesnek az árra tsak 3—4 polturájával is, circiter fl. 2000, még sints pénz!

Hogy adták volna drágábban el Erdélybe a bort, a mint irod, mint Huszton. Hiszem a mint Rosi nekem irtam 10 Erd. Eytel teszen 16 Itzét. Egy negyv. tsak 4 poltrán is Itzójét, teszen fr. 54 // 72.

Irtam százszor a Tordai Malom és Szilvási vallasról. Hasznát még sem látom. El hidd édes Fiam, ha az a malom és Szilvás el esik Tordától, ketten laktok Istókkal Sz. Miklóson. Akkor jut eszedbe, az én sok irásom feddödésem.

Azonba az Huszti magad Jozságodba való lakásért nem fizetnél mint Szebenbe, olvasd meg a leveleimet. Isten Sz. Fiáért oltalmazzon a citált Locustól benneteket.

Béts 9. 7-bris 1716.

Édes atyád

GB. MIKLÓS. m. p.

K i v ü l r ö l: Illustrimo Comiti Josepho de Bethlen Filio meo Carissimo.

Carloburgi

in Transilvania.